

ปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตร
ธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม
วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัด
ปทุมธานี

FACTORS AFFECTING ATTITUDE TOWARDS
BUDDHIST LEARNING IN THE BUDDHIST
CURRICULUM OF STUDENTS AT
PALIYATTITHUM SCHOOL OF WAT PHRA
DHAMMAKAYA IN KHLONG LUANG DISTRICT,
PATHUM THANI PROVINCE

★ ว่าที่ร้อยตรี ประพนธ์ ชูจำปา¹
รองศาสตราจารย์เวณิ กริทอง²
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พาสณา จุฬรัตน์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาปัจจัยที่
ส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของ
นักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอ
คลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยจำแนกปัจจัยที่ศึกษาเป็น 3
ด้าน คือ ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ อายุ ระดับชั้น แรงจูงใจใน
การสมัครเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา นิสัยทางการเรียน และ
ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง และการส่งเสริม
นักเรียนในความเป็นพุทธมามกะของผู้ปกครอง และปัจจัย
ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ
ภายในวัด ลักษณะทางกายภาพภายในโรงเรียน และการ
เรียนแบบพระสงฆ์ที่ศรัทธา

¹นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

²อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2551 จำนวน 297 คน ประกอบด้วย นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี จำนวน 190 คน นักเรียนธรรมศึกษาชั้นโท จำนวน 55 คน และนักเรียนธรรมศึกษาชั้นเอก จำนวน 52 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยให้ระดับชั้นเป็นชั้น (Strata) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี (มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .9328) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 3 ด้าน 8 ปัจจัย ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านส่วนตัว มี 3 ปัจจัย ได้แก่ แรงจูงใจในการสมัครเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา (X_5) นิสัยทางการเรียน (X_6) และความศรัทธาในพระพุทธศาสนา (X_7)

1.2 ปัจจัยด้านครอบครัว มี 2 ปัจจัย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_8) และการส่งเสริมนักเรียนในความเป็นพุทธมามกะของผู้ปกครอง (X_9)

1.3 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพภายในวัด (X_{10}) ลักษณะทางกายภาพภายในโรงเรียน (X_{11}) และการเลียนแบบพระสงฆ์ที่ศรัทธา (X_{12})

2. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มี 1 ด้าน 4 ปัจจัย ได้แก่ อายุ (X_1) ระดับชั้น : ธรรมศึกษาชั้นตรี (X_2) ระดับชั้น : ธรรมศึกษาชั้นโท (X_3) และระดับชั้น : ธรรมศึกษาชั้นเอก (X_4)

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 5 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ การ

เลียนแบบพระสงฆ์ที่ศรัทธา (X_{12}) ลักษณะทางกายภาพภายในวัด (X_{10}) แรงจูงใจในการสมัครเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา (X_5) การส่งเสริมนักเรียนในความเป็นพุทธมามกะของผู้ปกครอง (X_9) และลักษณะทางกายภาพภายในโรงเรียน (X_{11}) ซึ่งปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ได้ร้อยละ 55.70

4. สมการพยากรณ์เจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีดังนี้

4.1 สมการพยากรณ์เจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระ

ปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ในรูปคะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = 1.179 + .284X_{12} + .162X_{10} + .131X_5 + .085X_9 + .054X_{11}$$

4.2 สมการพยากรณ์เจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .344X_{12} + .287X_{10} + .249X_5 + .110X_9 + .105X_{11}$$

คำสำคัญ: เจตคติ --- การเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา --- หลักสูตรธรรมศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the factors affecting students attitude towards Buddhist learning in the Buddhist curriculum at Paliyattithum School of Wat Phra Dhammakaya in Khlong Luang District, Pathum Thani Province. The factors were divided into 3 dimensions. The first dimension covered personal factors: age , educational level , motive to apply for learning in the Buddhist curriculum , learning habit and faith in Buddhism; the second dimension covered family factors: interpersonal relationship between students and their guardians and guardian's religious zeal influencing students interest to apply Buddhist teachings in daily life; and the third dimension covered learning environmental factors: physical environment in the temple , physical environment in the school and emulation of religious learning behavior monks.

The 297 samples covered: 190 primary level students , 55 middle level students and 52 higher level students who were learning in the Buddhist curriculum at Paliyattithum School of Wat Phra Dhammakaya in Khlong Luang District, Pathum Thani province during the academic year 2008. The questionnaires were the instrument used to obtain information about the students' attitude towards Buddhist learning in the Buddhist curriculum of students at Paliyattithum School of Wat Phra Dhammakaya in Khlong Luang District, Pathum Thani Province all result has the reliability of .9328. The data was analyzed by the Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The Results were as follows:-

1. There was a significant positive correlation of students attitude towards Buddhist learning in the Buddhist curriculum at Paliyattithum School of Wat Phra Dhammakaya in Khlong Luang District, Pathum Thani Province with the 3 dimensions of 8 factors at .01 level which were as follows:-

1.1 The personal factors revealed 3 factors: motive to apply for learning in the Buddhist curriculum (X_5) , learning habit (X_6) and faith in Buddhism (X_7).

1.2 The family factors revealed 2 factors: interpersonal relationship between students and their guardians (X_8) and guardian's religious zeal influencing students interest to apply Buddhist teachings in daily life (X_9).

1.3 The learning environmental factors revealed 3 factors: physical environment in the temple (X_{10}) , physical environment in the school (X_{11}) and emulation of religious learning behavior monks (X_{12}).

2. There was no significant correlation for students attitude towards Buddhist learning in the Buddhist curriculum at Paliyattithum School of Wat Phra Dhammakaya in Khlong Luang District, Pathum Thani Province for 4 factors: age (X_1) , educational level: primary level (X_2) , educational level: middle level (X_3) and educational level: higher level (X_4).

3. There were 5 significant factors affecting students attitude towards Buddhist learning in the

Buddhist curriculum at Paliyattithum School of Wat Phra Dhammakaya in Khlong Luang District, Pathum Thani Province, at .01 level ranking from the most affected to the least affected. They were emulation of religious learning behavior monks (X_{12}) , physical environment in the temple (X_{10}) , motive to apply for learning in the Buddhist curriculum (X_5) , guardian's religious zeal influencing students interest to apply Buddhist teachings in daily life (X_9) and physical environment in the school (X_{11}). These 5 factors could predict the goal of life at a percentage of 55.70.

4. The significant predicted equation of students attitude towards Buddhist learning in the Buddhist curriculum at Paliyattithum School of Wat Phra Dhammakaya in Khlong Luang District, Pathum Thani Province level which were as follows:-

4.1 In terms of raw scores:

$$\hat{Y} = 1.179 + .284X_{12} + .162X_{10} + .131X_5 + .085X_9 + .054X_{11}$$

4.2 In terms of standard scores:

$$Z = .344X_{12} + .287X_{10} + .249X_5 + .110X_9 + .105X_{11}$$

KEYWORDS : ATTITUDE --- BUDDHIST LEARNING --- BUDDHIST CURRICULUM

บทนำ

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันกำลังประสบกับปัญหาวิกฤตทางด้านศีลธรรม ด้วยสภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ จึงทำให้ประชาชนมุ่งเน้นเฉพาะการดำรงชีวิต และการแสวงหารายได้ ด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสม จนละเลยการพัฒนาคุณภาพทางด้านจิตใจ และการกระทำที่ถูกต้อง ดังที่ปรากฏตามสื่อต่างๆ เช่น มีข่าวอาชญากรรม การปล้นชิงทรัพย์ กระทำอนาจาร ล้อลวงข่มขืน รวมทั้งเด็กและเยาวชนของชาติต่างหลงใหลในกระแสบริโภคนิยม เสพสิ่งเสพติด มีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

จากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย และจากการเปลี่ยนแปลงบริบทแห่งการพัฒนาของประเทศที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ในขณะที่ทุกภาคส่วนยังคงมุ่งเน้นแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ และด้านวัตถุจนกลายเป็นวัตถุนิยม ส่วนด้านคุณธรรมจริยธรรมถูกละเลยเป็นผลให้คนในสังคมไทยห่างไกลศาสนา ปัญหาด้านการขาดคุณธรรม จริยธรรมในตัวของเด็กและเยาวชนในสังคมไทยปัจจุบัน จึงเป็นปัญหาระดับชาติที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง เป็นสัญญาณบอกละหุ่ยอย่างชัดเจนว่าการพัฒนาสังคมไทยต่อจาก

นี้ไป จะต้องพัฒนาในเชิงรุกในทุกด้าน โดยเฉพาะการนำมิติทางศาสนาไปสู่การปฏิบัติในวิถีชีวิตของประชาชนอย่างเร่งด่วน และเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ได้ให้ความสำคัญในเรื่องยุทธศาสตร์การเสริมสร้างทุนทางสังคม เพื่อการพัฒนาประเทศในการเพิ่มคุณภาพ และศักยภาพคน มุ่งเน้นการพัฒนาจิตใจ คุณธรรม จริยธรรมของคนในสังคม (กรมการศาสนา. 2550: คำนำ) และปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 5 ว่าด้วย แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 73 รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. 2545: 49)

ในอดีตบทบาทของศาสนากับการศึกษามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมาโดยตลอด แต่เดิมนั้นการศึกษาและพุทธศาสนาเป็นเรื่องเดียวกันที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน วัดก็คือ โรงเรียน และโรงเรียนก็คือ วัด พระภิกษุสามเณรก็คือ ครู และครูก็คือ พระ ปัจจุบัน สถาบันศาสนา และการศึกษารวมแยกออกจากกัน ความสัมพันธ์ที่เคยมีอยู่เดิมนั้นลดน้อยลงจนน่าเป็นห่วง ส่งผลถึงคุณธรรม จริยธรรมซึ่งควรจะมีในเยาวชนของชาติลดลงเช่นกัน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยมาตรา 81 ได้กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ชัดเจนว่า การจัดการศึกษาอบรมต้องให้เกิดความรู้

คุณธรรม ดังนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จึงได้บัญญัติไว้ชัดเจนเช่นเดียวกันว่าการจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นคนที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม ในอนาคต วัด คือ หน่วยปฏิบัติที่สำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนา ดังนั้น โดยนัยของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ วัดจะมีลักษณะเป็น 3 ส่วน คือ 1. วัดกลับมาทำหน้าที่เป็นโรงเรียน เพราะวัด คือ โรงเรียนจัดการเรียนการสอนโดย ระบบโรงเรียน 2. วัด คือ ศูนย์การเรียนรู้ที่สามารถให้ความรู้วิชาศีลธรรม จริยธรรมทั้งภาคปริยัติ และปฏิบัติ ครูคือพระ หรือ พระอาจเป็นครูพระที่ไปสอนวิชาศีลธรรมในโรงเรียนได้ 3. วัด คือ แหล่งเรียนรู้ที่ให้ความรู้แก่ผู้เรียนทุกเพศ ทุกวัย ซึ่งเรียกว่า เป็นการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย เพราะฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า ในการพัฒนาคน ให้มีความรู้คู่คุณธรรมตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้น วัด และคณะสงฆ์จะมีบทบาทมากที่สุด หากได้ร่วมมือกันเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์ดังกล่าวข้างต้นแล้ว การศึกษาของชาติจะทำให้คน

ไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังบัญญัติไว้ในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551: ออนไลน์)

การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมหรือที่เรียกกันว่า “นักธรรม” เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2435 ตามพระดำริของ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ซึ่งเป็นการศึกษาพระธรรมวินัยในภาษาไทย สำหรับสอนภิกษุสามเณรวัดบวรนิเวศวิหารเป็นครั้งแรก ต่อมา พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราลงกรณ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ทรงพิจารณาเห็นว่า การศึกษานักธรรมมิได้เป็นประโยชน์ต่อภิกษุสามเณรเท่าที่ควร ควรขยายวงกว้างก็จะได้รับประโยชน์จากการศึกษานักธรรมด้วย โดยเฉพาะสำหรับเหล่าข้าราชการครู จึงทรงตั้งหลักสูตรนักธรรมสำหรับฆราวาสขึ้น เรียกว่า “ธรรมศึกษา” มีครบทั้ง 3 ชั้น คือ ธรรมศึกษาชั้นตรี โท และเอก ซึ่งมีเนื้อหาเช่นเดียวกับหลักสูตรนักธรรมของภิกษุสามเณร เว้นแต่วินัยบัญญัติที่ทรงกำหนดใช้เบญจศีลเบญจธรรม และอุโบสถศีลแทน ได้เปิดสอบธรรมศึกษาชั้นตรีเป็นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2472 และเปิดสอบครบทุกชั้นในเวลาต่อมา มีฆราวาสทั้งหญิง และชายเข้าสอบเป็นจำนวนมาก นับเป็นการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น (สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง. 2550: 269-271)

ปัจจุบันมีผู้ให้ความสนใจในการเรียนธรรมศึกษามากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเด็ก เยาวชน นิสิต นักศึกษา ข้าราชการ พนักงานของรัฐ และเอกชน ทั้งใน และต่างประเทศ ซึ่งเป็นนิมิตหมายที่ดีของการเผยแผ่พุทธธรรมผ่านธรรมศึกษากการเรียนจะบังเกิดผลต่อเมื่อมีการนำหลักธรรม และความรู้ไปปรับใช้ในวิถีชีวิตประจำวันให้ได้ ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุด รวมทั้งนักเรียนธรรมศึกษายังได้ชื่อว่าเป็นบุคคลที่เป็นผู้รับ และสืบสานมรดกแห่งหลักธรรมทางพุทธศาสนา จึงควรพิจารณาตนเองว่ามีความรู้ในเรื่องราวที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาเพียงใด การเรียนธรรมศึกษาจะทำให้เรามีความเป็นชาวพุทธที่สมบูรณ์ขึ้นทั้งกาย และใจ ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยขัดเกลาผู้คนให้เห็นความสำคัญในการทำความดี เพื่อสร้างบ้านเมืองของเราให้เป็นสังคมสันติต่อไป เมื่อชาวพุทธทุกคนมีโอกาสได้ศึกษาจะทำให้ความสับสนวุ่นวายของสังคม และโหยหาคุณธรรมอย่างเช่นปัจจุบันนี้ลดน้อยลง (พระพรหมมุนี. 2550: ออนไลน์)

จากการที่ผู้วิจัยเป็นนักเรียนธรรมศึกษาชั้นเอก ได้ไปสัมภาษณ์ หัวหน้างานข้อมูล ฝ่ายสถิติ สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวงพบว่า จำนวนนักเรียนผู้สมัครเรียนในหลักสูตร

ธรรมศึกษาทั่วประเทศ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยในปี การศึกษา 2550 ซึ่งเป็นปีมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้จัดโครงการ “สร้างความคิด ด้วยธรรมศึกษา เฉลิมพระเกียรติ” โครงการนี้สืบ เนื่องมาจากทางมหาเถรสมาคมมีมติให้สำนักงาน พระพุทธศาสนาดำเนินงานส่งเสริมให้ปีพ.ศ. 2550 เป็นปีแห่ง การนำหลักธรรมศึกษาไปทำความดี โดยมีนักเรียนสมัครสอบ ธรรมสนามหลวง ธรรมศึกษาชั้นตรี โท และเอก ทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้น 1,618,252 คน เข้าสอบจำนวน 1,290,062 คน สอบได้จำนวน 724,308 คน คิดเป็นร้อยละ 56.15 (พระครู ปลัดเมธาวัฒน์. 2551: สัมภาษณ์)

โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอ คลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ดำเนินการจัดการเรียนการสอน ในหลักสูตรธรรมศึกษา ของสำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2528 และในปีการศึกษา 2551 ผู้วิจัยได้ สมัครเข้าเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาชั้นเอก ได้สังเกตเพื่อน นักเรียนร่วมชั้นเรียน พบว่า นักเรียนตั้งใจเรียน เข้าชั้นเรียน อย่างสม่ำเสมอ และหมั่นซักถามความรู้จากพระอาจารย์ ซึ่ง สอดคล้องกับข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์พระอาจารย์ ผู้สอน พบว่า มีจำนวนนักเรียนผู้สมัครเรียนในหลักสูตรธรรม ศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลอง หลวง จังหวัดปทุมธานี เพิ่มมากขึ้นในรอบ 3 ปี นักเรียน ส่วนใหญ่มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ตั้งใจเรียน เอาใจ ใส่ในการเรียน ขยันทำการบ้าน และคอยติดตามการเรียนอยู่ เสมอ โดยในปีการศึกษา 2549 มีนักเรียนสมัครเรียนใน หลักสูตรธรรมศึกษา รวมทั้งสิ้น 426 คน เข้าสอบจำนวน 222 คน สอบได้จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 99.5 ปีการศึกษา 2550 มีนักเรียนสมัครเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา รวมทั้งสิ้น 475 คน เข้าสอบจำนวน 249 คน สอบได้จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 98.78 และปีการศึกษา 2551 มีนักเรียนสมัคร เรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 594 คน (พระมหา สุรสิทธิ์ วรสิทฺโธ. 2551: สัมภาษณ์) จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะ ศึกษาว่าปัจจัยใดที่เป็นสาเหตุให้นักเรียนมีความตั้งใจเรียนใน หลักสูตรธรรมศึกษา

ผู้วิจัยจึงได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้นกับนักเรียนธรรม ศึกษาชั้นตรี โท และเอก โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัด พระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 77 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 594 คน คิดเป็นร้อยละ 13 จำแนกเป็นนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี จำนวน 44 คน นักเรียน ธรรมศึกษาชั้นโท จำนวน 21 คน และนักเรียนธรรมศึกษาชั้น เอก จำนวน 12 คน โดยใช้คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับเจตคติ ต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา

จากผลการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น สรุปได้ว่า นักเรียน ธรรมศึกษาชั้นตรี โทและเอก ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนพระ ปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย มีศรัทธาในพระรัตนตรัย เห็น คุณประโยชน์ของการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา มีความ ตั้งใจ และขยันหมั่นเพียรในการเรียน จะนำหลักธรรมไปใช้ใน ชีวิต

ประจำวัน และเผยแผ่ความรู้ทางพระพุทธศาสนาให้ผู้อื่น ซึ่ง น่าจะเป็นผลมาจากการที่นักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการ เรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา ดังที่ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543: 54) กล่าวว่า เจตคติหรือทัศนคติ ถือว่าเป็น ความรู้สึกเชื่อ ศรัทธา ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จนเกิดความพร้อมที่จะ แสดงการกระทำออกมา ซึ่งอาจจะไปในทางดีหรือไม่ดีก็ได้ เจตคดียังไม่เป็นพฤติกรรมแต่เป็นตัวการที่จะทำให้เกิด พฤติกรรม ดังนั้น เจตคติจึงเป็นคุณลักษณะของความรู้สึกที่ ซ่อนเร้นอยู่ภายในใจ ซึ่งสอดคล้องกับสุวรงค์ ใคว์ตระกูล (2550: 366) ที่กล่าวว่า ทัศนคติเป็นลักษณะนิสัย (Disposition) หรือแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองต่อสิ่งแวดล้อม หรือสิ่งเร้าซึ่งอาจจะเป็นได้ทั้งคน วัตถุ สิ่งของ หรือความคิด (Ideas) เจตคติอาจจะเป็นบวกหรือลบ ถ้าบุคคลมีเจตคติบวก ต่อสิ่งใดก็จะมีพฤติกรรมที่จะเชิดชูกับสิ่งนั้น และถ้ามีเจตคติ บวกต่อการเรียน ก็จะทำให้การเรียนรู้อาศัยประสิทธิภาพด้วย ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อเจต คติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียน พระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัด ปทุมธานี

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายของการ วิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้าน ส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน กับเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการ เรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติ ธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์เจตคติต่อการเรียน ในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร และคณะพระอาจารย์ โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวางแผน และการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรธรรมศึกษา เพื่อให้เหมาะสมกับนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่เรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา ชั้นตรี ชั้นโท และชั้นเอก โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2551 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 594 คน ประกอบด้วย นักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี จำนวน 380 คน นักเรียนธรรมศึกษาชั้นโท จำนวน 110 คน และนักเรียนธรรมศึกษาชั้นเอก จำนวน 104 คน

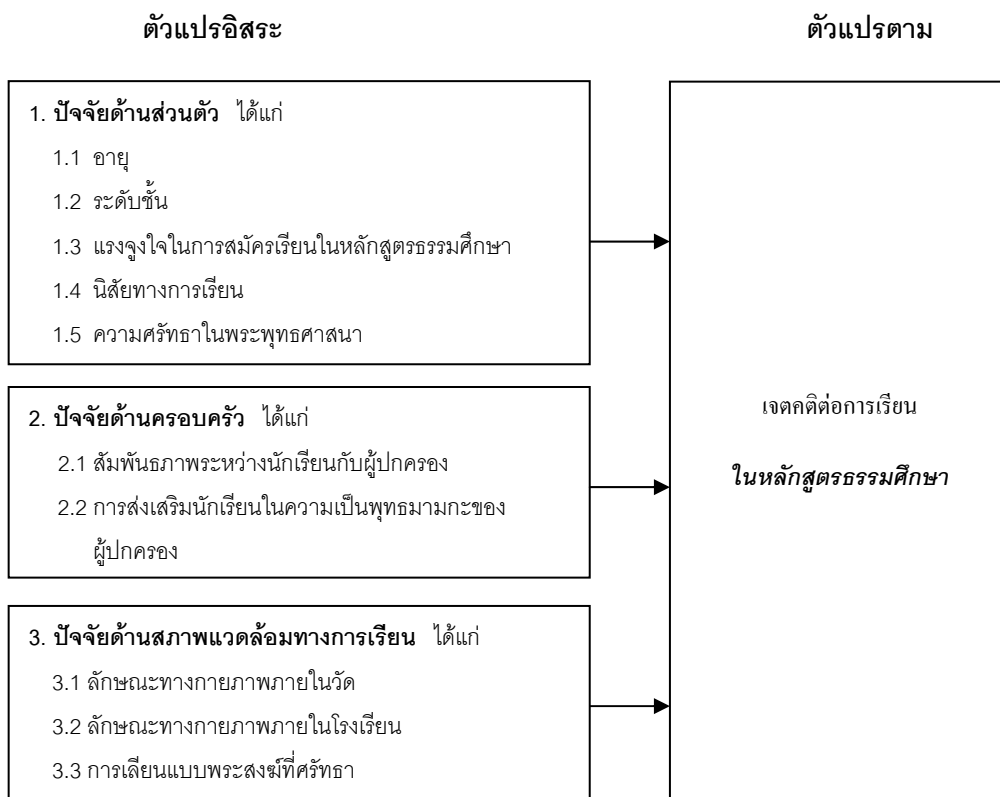
กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่เรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา ชั้นตรี ชั้นโท และชั้นเอก

โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2551 จำนวน 297 คน ประกอบด้วย นักเรียนที่เรียนธรรมศึกษาชั้นตรี จำนวน 190 คน นักเรียนที่เรียนธรรมศึกษาชั้นโท จำนวน 55 คน และนักเรียนที่เรียนธรรมศึกษาชั้นเอก จำนวน 52 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากรที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Yamane. 1967: 886-887) โดยใช้ระดับชั้นเป็นชั้น (Strata)

สมมติฐานในการวิจัย

1. ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
2. ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งแบ่งออกเป็น 10 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ อายุ และระดับชั้น

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแรงจูงใจในการสมัครเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา

ตอนที่ 3 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความศรัทธาในพระพุทธศาสนา

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

ตอนที่ 6 แบบสอบถามการส่งเสริมนักเรียนในความเป็นพุทธมามกะของผู้ปกครอง

ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพภายในวัด

ตอนที่ 8 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพภายในโรงเรียน

ตอนที่ 9 แบบสอบถามการเลียนแบบพระสงฆ์ที่ศรัทธา

ตอนที่ 10 แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยื่นต่อพระอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ในระหว่างวันที่ 9 – 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 จำนวน 297 ฉบับ ได้รับคืนมาจำนวน 238 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.13
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจำนวน 238 ฉบับ ที่นักเรียนตอบมาตรวจความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ผลปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ จากนั้นจึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า :-

ปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 5 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ การเลียนแบบ

พระสงฆ์ที่ศรัทธา (X_{12}) ลักษณะทางกายภาพภายในวัด (X_{10}) แรงจูงใจในการสมัครเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา (X_5) การส่งเสริมนักเรียนในความเป็นพุทธมามกะของผู้ปกครอง (X_9) และลักษณะทางกายภาพภายในโรงเรียน (X_{11}) ซึ่งปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ได้ร้อยละ 55.70

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา ของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 8 ปัจจัย ได้แก่ แรงจูงใจในการสมัครเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา (X_5) นิสัยทางการเรียน (X_6) ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา (X_7) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_8) การส่งเสริมนักเรียนในความเป็นพุทธมามกะของผู้ปกครอง (X_9) ลักษณะทางกายภาพภายในวัด (X_{10}) ลักษณะทางกายภาพภายในโรงเรียน (X_{11}) และการเลียนแบบพระสงฆ์ที่ศรัทธา (X_{12}) อภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 แรงจูงใจในการสมัครเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจในการสมัครเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษามาก มีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา ทั้งนี้เพราะ การที่นักเรียนมีความตั้งใจ กระตือรือร้น และมีความปรารถนาที่จะเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนา และสั่งสมบุญบารมี ประกอบกับการได้รับข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ การชักชวนจากเพื่อน ความเลื่อมใสศรัทธาในพระอาจารย์ผู้สอน การรับรู้เกี่ยวกับสถิตินักเรียนที่สอบผ่านหลักสูตรธรรมศึกษาแล้วจะได้รับใบประกาศนียบัตรไว้เป็นหลักฐาน จึงทำให้นักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา ดังที่ ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2550: 90) กล่าวว่า บุคคลที่มีแรงจูงใจในการทำสิ่งต่าง ๆ สูงจะมีความสนใจ เอาใจใส่ กระตือรือร้น ขยันขันแข็ง มานะพยายาม จึงสามารถทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุข สุวีโร (2539: 87) ที่ได้ศึกษาความสนใจต่อการศึกษาพระปริยัติธรรมของพระสงฆ์: ศึกษากรณีพระนิสิต มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจใฝ่

ความสำเร็จ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสนใจต่อ การศึกษาพระปริยัติธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เดิม ศักดิ์ คทวณิช (2549: 57) ที่ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่ เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ดังนั้น นักเรียนที่มีแรงจูงใจในการสมัครเรียนในหลักสูตรธรรม ศึกษามาก จึงมีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตรธรรม ศึกษา

1.2 นิสัยทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ เจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดง ว่า นักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนดี มีเจตคติทางบวกต่อการ เรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีนิสัย ทางการเรียนดี จะมีความเข้าใจใฝ่ในการเรียน เติเรียนหนังสือ และอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมก่อนเข้าชั้นเรียน อ่านหนังสือใน เรื่องที่จะเรียนมาล่วงหน้า เข้าชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ จด บันทึกรู้ความจากการเรียน ทำการบ้านส่งทุกครั้ง แบ่งเวลา ทบทวนบทเรียน และซักถามข้อสงสัยต่อพระอาจารย์ผู้สอนทั้ง ภายใน และภายนอกห้องเรียน ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวแสดงถึง ความเป็นผู้มีนิสัยทางการเรียนที่ดีอยู่เป็นปกติ ดังที่ พระ ภาวนาวิริยคุณ (2546: 188; 2551ข: 24) กล่าวว่า นิสัยเกิด จากการศึกษา พุด ทำ เรื่องใดเรื่องหนึ่งซ้ำ ๆ บ่อย ๆ อยู่เป็น ประจำ ในที่สุดก็กลายเป็นนิสัยประจำใจของบุคคลนั้น บุคคล ที่ศึกษา และปฏิบัติธรรมเป็นกิจวัตรประจำวัน สักระยะเวลา หนึ่ง ก็จะมีประจักษ์ในคุณค่าของกิจวัตรได้ด้วยตนเองเป็นอย่างดี จึงเกิดกำลังใจที่จะทำกิจวัตรเช่นนั้นเรื่อยไป ในไม่ช้าก็จะเกิด เป็นความคุ้นเคย และจะพัฒนาขึ้นเป็นนิสัยรักการศึกษาและ การปฏิบัติธรรมในที่สุด

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหา ภัคดี เกตุเรน (2547: 108-110) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ตัวแปรที่ เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของ นักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า นิสัย ทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียน วิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียน ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา อิงอาจ (2548: 55) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มี อิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสถิติเบื้องต้น ของ นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ ผลการวิจัยพบว่า นิสัยในการ เรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา

สถิติเบื้องต้น ของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ ดังนั้น นักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนดี จึงมีเจตคติทางบวกต่อการ เรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา

1.3 ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีความสัมพันธ์ ทางบวกกับเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของ นักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอ คลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีความศรัทธาใน พระพุทธศาสนามาก มีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตร ธรรมศึกษา ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีความศรัทธาใน พระพุทธศาสนา มีความเชื่อมั่นในพระรัตนตรัย ได้แก่ พระ พุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ กล่าวคือ ประการแรก มี ความศรัทธาในคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงเปี่ยมด้วย พระปัญญาคุณ พระ

วิสุทธิคุณ และพระมหากรุณาธิคุณ ทรงตรัสรู้ธรรม มีความ บริสุทธิ์หลุดพ้นจากกิเลสเครื่องเศร้าหมอง บรรลุอมรรคผล นิพพาน และทรงเป็นบรมครูผู้สั่งสอนสรรพสัตว์ทั้งหลายให้ ข้ามพ้นจากวัฏทุกข์ ประการที่สอง มีความศรัทธาในพระธรรม คำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเป็นหลักความเป็นจริง ของธรรมชาติ และชีวิต เช่น เรื่องกฎแห่งกรรม เป็นต้น ที่ กล่าวถึง กฎแห่งการกระทำที่เป็นเหตุและผล บุคคลทำ กรรมเช่นไรย่อมได้รับผลเช่นนั้น ถ้าทำกรรมดีย่อมได้รับผลดี และถ้าทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลชั่ว ซึ่งไม่มีผู้ใดสามารถหลีกเลี่ยง ให้พ้นจากเรื่องกฎแห่งกรรมไปได้ และประการที่สาม มีความ ศรัทธาในพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติตนตามพระธรรมวินัย โดยสละชีวิต จากผู้ครองเรือน ตั้งใจบำเพ็ญสมณธรรมเพื่อมุ่งไปสู่หนทาง พระนิพพาน และสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาด้วยการศึกษา ทั้งด้านปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ และเทศนาอบรมศีลธรรมแก่ พุทธศาสนิกชน ด้วยความศรัทธาในพระพุทธศาสดา ดังกล่าว มานี้ จึงทำให้นักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตร ธรรมศึกษา แต่ถ้าหากว่านักเรียนไม่มีความศรัทธาใน พระพุทธศาสนา ไม่ได้พิจารณาถึงคุณประโยชน์ที่จะได้รับจาก การเรียน นักเรียนก็จะเบื่อหน่ายต่อการเรียน และไม่สนใจที่จะ ปฏิบัติตามหลักธรรมที่ได้เรียนมา ดังที่ พระภาวนาวิริยคุณ (2551ก: 3-4) กล่าวว่า ตามธรรมดา ก่อนที่บุคคลจะศรัทธาใน สิ่งใด เขาย่อมจะใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผลว่าสิ่งนั้นถูกต้อง จริง ดีจริง เป็นประโยชน์จริง หรือไม่อย่างไร จนกระทั่งมั่นใจ ว่า ตนได้พิจารณาอย่างรอบคอบแล้ว ต่อจากนั้นศรัทธา ก็จะมี บทบาทสำคัญนำไปสู่การกระทำตามมาตรฐานที่ตนยึดมั่นไว้ ในใจนั้น ด้วยเหตุนี้ หากบุคคลใดมีศรัทธาในเรื่องอะไร อย่างไม่ ระวังระดับไหนก็ตาม ศรัทธานั้นจะทำหน้าที่เป็นแม่บท หรือมาตรฐานในการตัดสินใจผิดสำหรับเรื่องนั้น ๆ ของบุคคล ต่อไป นั่นคือหากใครมีศรัทธาในสิ่งที่ผิดทำนองคลองธรรม เขา

ก็จะประทุติตนผิดหรือชั่วร้ายเลวทราม ซึ่งจะก่อให้เกิดโทษภัยอย่างมหันต์ทั้งแก่ตนเองและสังคมอย่างไม่มีทางแก้ไขในทางกลับกัน หากใครมีศรัทธาในสิ่งที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม เขาก็จะประทุติตนอยู่ในกรอบแห่งศีลธรรมอยู่เสมอ

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ หรรษา เลหาเสรีกุล (2537: 200) ที่ได้ศึกษาการเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์กับลักษณะทางพุทธศาสนา และทางพฤติกรรมศาสตร์ของนักเรียนวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อทางพุทธศาสนา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติทางพุทธศาสนา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด เหลาฉลาด (2542: 160) ที่ได้ศึกษาความเชื่อเรื่องบุญ และบาปกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อเรื่องบุญ และบาป มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ดังนั้น นักเรียนที่มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา มาก จึงมีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา

1.4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพกับผู้ปกครองดี มีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา ทั้งนี้เพราะสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองเป็นการปฏิบัติตนของนักเรียนต่อผู้ปกครอง และการปฏิบัติตนของผู้ปกครองต่อนักเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อผู้ปกครอง ได้แก่ การเคารพ เชื่อฟัง การปฏิบัติตามคำสั่งสอนทั้งด้านการดำเนินชีวิตส่วนตัว การเรียน และการช่วยเหลืองานภายในบ้าน และการปฏิบัติตนของผู้ปกครองต่อนักเรียน ได้แก่ การให้ความรักให้กำลังใจ ดูแลเอาใจใส่สุขภาพ อบรมสั่งสอน เป็นที่ปรึกษา ทั้งด้านการเรียน และด้านส่วนตัวให้กับนักเรียน จากการที่นักเรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่ทั้งทางร่างกาย และได้รับความรัก ความอบอุ่น ทางจิตใจจากผู้ปกครอง ที่คอยเป็นกำลังใจ ในด้านการเรียนให้แก่ นักเรียนด้วยการแสดงออกทางคำพูด และการกระทำ โดยการหมั่นพูดคุย ซักถาม รับฟังความคิดเห็น และคอยติดตามถามไถ่เกี่ยวกับเรื่องการเรียนของนักเรียน จึงเป็นการช่วยกระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัว มีความสนใจและเอาใจใส่ในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ ทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการเรียน เพราะ รู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่มีคุณค่า เป็นความหวังของผู้ปกครอง นักเรียนจึงมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะศึกษาเล่าเรียน มีความเอาใจใส่ในการเรียน เพื่อมุ่งไปสู่ความสำเร็จในชีวิต ดังที่ นิตดา หงษ์วิวัฒน์ (2542: 5) กล่าวว่า ผู้คนมากมายใน

สังคมไทยที่ประสบความสำเร็จของชีวิต ไม่ได้มาจากการเป็นนักเรียนที่ได้คะแนนเยี่ยมยอด แต่มาจากการเป็นคนดี ที่มีมานะ มีความขยัน มีปฏิภาณ มีความทะเยอทะยาน รักดี ใฝ่ฝันสูงที่สูง ฉะนั้น พ่อแม่จึงควรใส่ใจ ให้ความสุข ความอบอุ่นต่อลูก ทำครอบครัวให้มีความสุข มีความผูกพันกัน ระหว่างพ่อแม่ลูก ซึ่งถือเป็นการเริ่มสร้างรากฐานแห่งชีวิต และความสำเร็จให้กับลูก

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทริรา รอดสการ (2548: 132) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อการแสดงเผยแพร่งานศิลป์ ดนตรี ของนักเรียนระดับชั้นกลาง และชั้นสูง วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อการแสดงเผยแพร่งานศิลป์ ดนตรี ของนักเรียนระดับชั้นกลาง และชั้นสูง วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ดังนั้น นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองดี จึงมีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา

1.5 การส่งเสริมนักเรียนในความเป็นพุทธมามกะของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การที่นักเรียนได้รับการส่งเสริมในความเป็นพุทธมามกะของผู้ปกครองมาก มีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา ทั้งนี้เพราะพ่อแม่สามารถถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ และความดีที่ตนเองมีให้แก่ลูก จนกระทั่งมากพอที่จะเป็นต้นทุนทางความเก่ง และความดีที่ลูกสามารถยืนหยัดอยู่ในโลกกว้างนี้ได้อย่างภาคภูมิใจ สิ่งสำคัญที่ต้องทำให้ดีที่สุดของการเป็นพ่อแม่ คือ ต้องหมั่นศึกษาค้นคว้าความรู้ที่จะใช้ในการอบรมสั่งสอนลูกให้เป็นคนเก่ง และดีอยู่เสมอ จึงจะทันกับพัฒนาการ และทันกับปัญหาของลูก และต้องไม่เปิดโอกาสให้ลูกทำเรื่องผิดศีลธรรม คือ อยู่บ้านก็ต้องแบ่งเวลาให้การอบรมสั่งสอนลูกผ่านการใช้สอยปัจจัยสี่ ผ่านการทำงาน ผ่านกิจวัตรประจำวัน เช่น การนอน การตื่น เป็นต้น ลับหลังก็ฝากฝังครูบาอาจารย์ ญาติพี่น้อง มิตรสหาย ช่วยเป็นหูเป็นตา คอยตักเตือนบอกล่าวลูกได้โดยไม่ต้องเกรงใจ อย่าปล่อยใจให้เขามีโอกาสเดินผิดทาง ถ้าพ่อแม่ทำสองสิ่งนี้ได้ดี ลูกก็จะมีโอกาสใกล้ชิดกับสิ่งที่ถูกต้องมากกว่าจะทำตัวเหลวไหลไปในเรื่องผิดศีลธรรม ลูกย่อมคลุกคลีคุ้นเคยกับความคิด คำพูด การกระทำที่ดีจากพ่อแม่ และบุคคลรอบข้างอยู่เป็นปกตินิสัย และหลอมละลายกลายเป็นความเก่ง และความดีที่จะทำให้เขายืนหยัดในโลกนี้ได้ด้วยตัวเองในที่สุด (ส. ผ่องสวัสดิ์. 2549: 89)

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล จอมพลาพล (2546: 62-63) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจเยาวชนที่เข้ารับการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน : ศึกษากรณีวัดพระธรรมกาย จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมความเป็นพุทธมามกะมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจเยาวชนที่เข้ารับการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน โดยเยาวชนที่ศึกษา ร้อยละ 53.4 มีบิดามารดาที่ส่งเสริมความเป็นพุทธมามกะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นการส่งเสริมนักเรียนในความเป็นพุทธมามกะของผู้ปกครองมาก จึงทำให้นักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา

1.6 ลักษณะทางกายภาพภายในวัด มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนในวัดที่มีลักษณะทางกายภาพภายในวัดดี มีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา ทั้งนี้เพราะ สภาพแวดล้อมของวัดจะช่วยอำนวยความสะดวก และสร้างบรรยากาศการเรียนที่ดีให้แก่ นักเรียน ได้แก่ การมีสาธารณูปโภคที่สะดวกครบครัน มีบรรยากาศภายในวัดที่สงบ ร่มรื่น สะอาด และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ดังที่ พระภิกษุญาณวชิระ (2545: 303-304) กล่าวว่า การที่วัดจะสามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายเพื่อฝึกอบรมประชาชนในชุมชนได้นั้น วัดจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพในวัด ได้แก่ บริเวณวัดได้รับการพัฒนาให้สะอาดร่มรื่น อาคารหรือศาลาที่จะให้ญาติโยมเข้าประชุมพร้อมกัน เพื่อฟังธรรมหรือเจริญภาวนา ต้องอยู่ในสภาพสะอาดเรียบร้อยเสมอ จะมีโต๊ะเก้าอี้หรือไม่ ไม่จำเป็นขอแต่เพียงมีเสื่อที่สะอาดปูบนพื้นคอนกรีตให้ญาติโยมนั่งก็ใช้ได้แล้ว สำหรับห้องน้ำ ต้องรักษาให้สะอาดเสมอ ถ้าชำรุดเสียหายต้องซ่อมให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี ทั้งต้องมีจำนวนมากพอสมควร ห้องน้ำที่สกปรก มีจำนวนไม่เพียงพอ เป็นสาเหตุหนึ่งญาติโยมไม่ชอบไปวัด ถ้าไม่จำเป็น บริเวณวัดโดยทั่วไปต้องสะอาด ถนนหรือทางเดินเท้าทุกสายในวัดต้องจัดทำให้สะอาด ปราศจากมูลสุนัข เบ็ด ไก่ เลอะเทอะ ส่งกลิ่นเหม็นหรือมีหญ้าขึ้นรกรุงรังสองข้างทาง ซึ่งนอกจากจะไม่น่าดูแล้ว ยังอาจไม่ปลอดภัยจากอสรพิษอีกด้วย นอกจากนี้ภายในบริเวณวัด ควรปลูกต้นไม้ใหญ่เพื่อให้ร่มรื่น ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ปลูกหญ้าในสนาม เพื่อให้ดูสวยงาม และดูแลรักษา อาณาบริเวณวัดที่สะอาด เรียบร้อย ร่มรื่น สวยงามย่อมเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งที่ดึงดูดผู้คนให้เข้ามาเยี่ยมชม และศึกษาปฏิบัติธรรมที่วัด ควรมีรั้วรอบขอบชิด กำหนดอาณาบริเวณของวัดอย่างชัดเจน ทั้งนี้เพื่อความเป็นระเบียบ

เรียบร้อยภายในวัด และเพื่อความปลอดภัยของพระภิกษุ ตลอดจนศาสนชนที่ไปศึกษา และปฏิบัติธรรมที่วัด

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหานพพร อริยญาณ (2551: 102) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อขั้นตอนในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับขั้นตอนในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ดังนั้น การมีลักษณะทางกายภาพภายในวัดที่ดี จึงทำให้นักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา

1.7 ลักษณะทางกายภาพภายในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่มีลักษณะทางกายภาพภายในโรงเรียนดี มีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา ทั้งนี้เพราะ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้นับสนุนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทำให้ผู้เรียนเกิดความประทับใจ เป็นตัวกระตุ้นผู้เรียนให้มีความสนใจ และเกิดแรงจูงใจในการเรียน เปลี่ยนเจตคติไปในทางที่ดี มีความพึงพอใจในการเรียน ช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปัจจัยสำคัญในกระบวนการเรียนการสอนก็คือ ความรู้สึกที่เกิดจากตัวผู้เรียน ความรู้สึกพึงพอใจ สนใจ อยากเรียน อยากรู้ ซึ่งจะเป็นตัวการนำไปสู่การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในที่สุด ดังนั้น ถ้าผู้เรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อันดีทั้งทางด้านกายภาพ จิตภาพ และทางด้านสังคมภาพแล้ว จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกดังกล่าวได้ และสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้อันดีจะสร้างบรรยากาศในการเรียน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้อันดีจะทำให้บรรยากาศในการเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีความสะอาดสบาย สงบ ปราศจากสิ่งรบกวน ช่วยสร้างบรรยากาศทางวิชาการให้เกิดขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้ หรือทำกิจกรรมการเรียนต่าง ๆ อย่างตั้งใจ และมีสมาธิ ยิ่งถ้าผู้สอน และผู้เรียนร่วมชั้นซึ่งจัดว่าเป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อันดีด้านจิตภาพมีบุคลิกลักษณะที่อบอุ่น เป็นมิตร ก็จะทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์มากยิ่งขึ้น (อรพินธุ์ ประสิทธิ์รัตน์, 2546: 268)

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจวรรณ เหมือนสุวรรณ (2547: 104) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเล่นเปียโนให้ได้เกณฑ์มาตรฐานชั้นสูงของนักเรียนเปียโนในสถาบันดนตรีเอกชน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะทางกายภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเล่นเปียโนให้ได้เกณฑ์มาตรฐานชั้นสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสิทธิชัย ชาวเพชร (2549: 95) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหารและพนักงาน ในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนวัดสุทัศน์เทพวราราม ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและพนักงานผู้เรียนธรรมศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากต่อบรรยากาศของห้องเรียนที่มีความเหมาะสม ได้แก่ แสงสว่าง ความทันสมัยของอุปกรณ์การเรียนการสอน ความสมบูรณ์ของเอกสาร และตำราเรียน ดังนั้น การมีลักษณะทางกายภาพภายในโรงเรียนที่ดี จึงทำให้นักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา

1.8 การเรียนแบบพระสงฆ์ที่ศรัทธา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนแบบพระสงฆ์ที่ศรัทธามาก มีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา ทั้งนี้ เพราะ พระสงฆ์เป็นผู้ทรงไว้ซึ่งพระธรรมวินัย เป็นผู้ปฏิบัติปฏิบัติชอบ ถึงพร้อมด้วยปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ เป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปควรแสดงความเคารพกราบไหว้ และอยู่ในฐานะของครูผู้เป็นต้นแบบในการปลูกฝังศีลธรรมแก่พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ดังที่ พระภควานาวิริยคุณ (2551: 10) กล่าวว่า เราต้องมีบุคคลต้นแบบหรือมีครูต้นแบบในโลกนี้ เพราะ เราเกิดมาพร้อมกับความไม่รู้จริงอะไรเลย คือ เราเกิดมาพร้อมกับอวิชชาหรือเกิดมาพร้อมกับความโง่งม นั่นเอง คือ ไม่ได้รู้อะไรเลย แล้วค่อยมาศึกษาเอาภายหลังทั้งนั้น ศึกษาจากคุณพ่อคุณแม่บ้าง คุณครูบ้าง พระสงฆ์บ้าง ลุง ป้า น้า อาบ้าง ค่อยสะสมความรู้กันมาตามลำดับ ๆ และสอดคล้องกับ พระธรรมปิฎก (2544: 87) ที่กล่าวว่า คนเราจะเดินหน้าในการพัฒนา ก็ต้องรู้จักเลือกหาแหล่งความรู้ เริ่มตั้งแต่รู้จักเลือกคบคน ซึ่งไม่ใช่เป็นแหล่งความรู้เท่านั้น แต่เป็นแหล่งของความดีงามด้วย โดยเฉพาะเด็ก ๆ นั้น มักจะคอยทำตามแบบอย่าง

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถนอลันท์ เพชรทองคำ (2551: 68) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนในการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนสาธิตสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การเรียนแบบครูในการใช้เวลาว่างมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการวางแผนในการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้น

ที่ 2 โรงเรียนสาธิตสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ดังนั้น นักเรียนที่มีการเรียนแบบพระสงฆ์ที่ศรัทธามาก จึงทำให้นักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 5 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ การเรียนแบบพระสงฆ์ที่ศรัทธา (X_{12}) ลักษณะทางกายภาพภายในวัด (X_{10}) แรงจูงใจในการสมัครเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา (X_5) การส่งเสริมนักเรียนในความเป็นพุทธมามกะของผู้ปกครอง (X_9) และลักษณะทางกายภาพภายในโรงเรียน (X_{11}) อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 การเรียนแบบพระสงฆ์ที่ศรัทธา เป็นปัจจัยอันดับแรกที่สุดส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนมีการเรียนแบบพระสงฆ์ที่ศรัทธามาก ทำให้นักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา เป็นอันดับแรก ทั้งนี้เพราะ พระสงฆ์เป็นผู้ทรงไว้ซึ่งพระธรรมวินัยของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงอยู่ในฐานะครูผู้ประเสริฐอันเป็นที่เคารพสักการะของทั้งมนุษย์ และเทวดาทั้งหลาย พร้อมทั้งเป็นต้นแบบทางศีลธรรมที่ดั่งงามของเหล่าพุทธศาสนิกชนทั้งปวง ดังที่ พระภควานาวิริยคุณ (2545: 160) กล่าวว่า สิ่งที่ครูหุสดีทั้งหลายจะต้องตระหนักก็คือ คนเราทุกคนจำเป็นต้องมีความรู้ทั้งทางโลก และทางธรรม จึงจะสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข ไม่เบียดเบียนกัน และมีความเจริญก้าวหน้าทางความรู้ทางโลก จำเป็นต้องมีครูบาอาจารย์เป็นผู้อบรมสั่งสอนชี้แนะชี้แนะคนใด ความรู้ทางธรรมก็เช่นนั้น จำเป็นต้องมีครูบาอาจารย์อบรมสั่งสอนชี้แนะเช่นเดียวกันซึ่งครูบาอาจารย์ที่ทรงภูมิรู้ทางธรรมส่วนใหญ่ก็คือ พระภิกษุสงฆ์และสุวรางค์ ใควตระกุล (2550: 243) กล่าวว่า คุณลักษณะของตัวแบบมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบของผู้เรียน พฤติกรรมเสริมสร้างสังคม และทำลายสังคม ก็เรียนรู้จากการสังเกตเป็นส่วนมาก รวมทั้งสิ่งที่เป็นนามธรรมต่าง ๆ และทัศนคติ จึงต้องระลึกเสมอว่าการเรียนรู้ด้วยการเรียนแบบเกิดขึ้นเสมอ

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณพรัตน์ ไกรขจรวงศ์ (2545: 60-61) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามาบรรพชาอุปสมบท : ศึกษาเฉพาะกรณี พระนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ข้อวัตรปฏิบัติที่น่าเลื่อมใสของพระในวัด มีอิทธิพลต่อการเข้ามาบรรพชาอุปสมบทของพระนิสิตนักศึกษา

ชั้นปีที่ 1-4 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ดังนั้น นักเรียนที่มีการเรียนแบบพระสงฆ์ที่ศรัทธามาก จึงทำให้นักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา

2.2 ลักษณะทางกายภาพภายในวัด เป็นปัจจัยอันดับที่สองที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การมีลักษณะทางกายภาพภายในวัดดี ทำให้นักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา เป็นอันดับที่สอง ทั้งนี้เพราะ สภาพแวดล้อมภายในวัดได้รับการเอาใจใส่ และดูแลรักษาเป็นอย่างดี ทำให้มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีมีประสิทธิภาพ และช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนแก่นักเรียน ทำให้นักเรียนมีความสุขที่ได้มาเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา ดังที่ พระภิกษุวิริยคุณ (2545: 77) กล่าวว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมีพระปัญญาตรชนในคุณค่าของสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี จึงทรงห้ามพระภิกษุมิให้ทำลายสิ่งแวดล้อมด้วยประการต่าง ๆ ดังจะเห็นจากตัวอย่างสิกขาบทที่ทรงบัญญัติไว้ ดังนี้ ทรงบัญญัติสิกขาบท ปรับอาบัติปาจิตตีย์แก่ภิกษุที่ทำให้ต้นไม้ตาย ปรับอาบัติทุกกฎแก่ภิกษุที่เผาป่า และถ้ำอยู่จวาระบัสสาวะหรือบ้วนน้ำลายลงบนของเขียว (ต้นไม้) ลงในน้ำ และจากพุทธประวัติ เราย่อมทราบว่ พระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นทรงประทับอยู่อย่างใกล้ชิดกับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติอย่างแท้จริง นับตั้งแต่ การประสูติ การเสด็จออกบรรพชา การตรัสรู้พระสัมมาสัมโพธิญาณ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา และการเสด็จดับขันธปรินิพพาน ทั้งหมดนี้ย่อมมีนัยแสดงว่า สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติที่ดีพร้อมนั้น สามารถอำนวยความสะดวกทั้งทางกาย และใจให้แก่มนุษย์ และสอดคล้องกับพระสุตฺตปิฎก (2541: 242) ที่กล่าวว่า กิจกรรมในด้านการบำรุงรักษาวัด เป็นสิ่งจำเป็น เพราะ ถ้าวัดมีแบบแปลนแผนผังดี สะอาด ปลอดภัย มีต้นไม้ร่มรื่น บรรยากาศสงบเย็น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเสนาสนสัปปายะ คือ สถานที่ที่สะดวกสบายเหมาะสมแก่การศึกษา และปฏิบัติของพระภิกษุสามเณร และประชาชนทั่วไป เป็นการจัดสิ่งแวดล้อมให้ดี เป็นที่เลือกมิได้ผู้ได้เข้าไปในวัดทุกคน ซึ่งการรักษาความสะอาดนั้นนอกจากเป็นหน้าที่ตามพระวินัยแล้ว ยังเป็นระเบียบของหมู่คณะที่จะต้องช่วยกันทำ จะละเลยมิได้

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรลิกา อังกูร (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2548: 153; อ้างอิงจาก วรลิกา อังกูร. 2548) ที่ได้ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษา และเผยแผ่ศาสนธรรมของวัดในพระพุทธศาสนา: ศึกษากรณีแห่งการเรียนรู้ของวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของความสำเร็จในการจัดวัดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร

ประการหนึ่ง คือ ความพร้อมในด้านต่าง ๆ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร มีความพร้อมในด้านลักษณะทางกายภาพ มีการแบ่งแยกสัดส่วนของเขตพุทธาวาส และสังฆาวาสอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาชัยนาท อรรถบุตร (2542: 43-44) ที่ได้ศึกษาแรงจูงใจในการเข้าวัดของคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ: ศึกษากรณีวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความสงบ ร่มรื่น สวยงามในบริเวณวัด ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเข้าวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร ดังนั้น การมีลักษณะทางกายภาพภายในวัดที่ดี จึงทำให้นักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา

2.3 แรงจูงใจในการสมัครเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา เป็นปัจจัยอันดับที่สามที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การที่นักเรียนมีแรงจูงใจในการสมัครเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษามาก ทำให้นักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา เป็นอันดับที่สาม ทั้งนี้เพราะแรงจูงใจเป็นพลังผลักดันที่ทำให้นักเรียนมีความสนใจ และตั้งใจที่จะศึกษาเล่าเรียนให้ประสบผลสำเร็จ ดังที่ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (2550: ออนไลน์) กล่าวว่า การให้เด็กและเยาวชนได้เรียนธรรมศึกษาตรี โท และเอก เป็นสิ่งที่ดี เพราะเมื่อบุคคลเข้าใจในพระพุทธศาสนาแล้วก็จะสามารถนำมาปรับใช้กับการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี รวมทั้งจะสร้างประโยชน์สุขตามความเหมาะสมกับการปฏิบัติ ขณะเดียวกันก็เป็นเรื่องที่น่ายินดีที่กระทรวงศึกษาธิการจะมีการบันทึกผลการสอบธรรมศึกษาของนักเรียนลงในหลักฐานการศึกษาด้วย ซึ่งจะทำให้เด็กและเยาวชนมีความอดุสาหะที่จะศึกษาพระธรรมคำสั่งสอนมากขึ้น

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ เหมือนสุวรรณ (2547: 109) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเล่นเปียโนให้ได้เกณฑ์มาตรฐานขั้นสูงของผู้เรียนเปียโนในสถาบันดนตรีเอกชน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ทศนคติต่อการเรียนเปียโนส่งผลต่อแรงจูงใจในการเล่นเปียโนให้ได้เกณฑ์มาตรฐานขั้นสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพาพร สุจารี (2551: 133) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพส่งผลต่อประสิทธิภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ดังนั้น

นักเรียนที่มีแรงจูงใจในการสมัครเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา มาก จึงทำให้นักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา

2.4 การส่งเสริมนักเรียนในความเป็นพุทธมามกะของผู้ปกครอง เป็นปัจจัยอันดับที่สี่ที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การส่งเสริมนักเรียนในความเป็นพุทธมามกะของผู้ปกครองมาก ทำให้นักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา เป็นอันดับที่สี่ ทั้งนี้เพราะ ผู้ปกครองเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการปลูกฝังศีลธรรมขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กนักเรียนได้โดยตรง เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้องในการทำหน้าที่ของชาวพุทธที่ดี โดยให้ศีลธรรมได้เข้าไปอยู่ในใจนักเรียน เป็นเสมือนภูมิคุ้มกันที่คอยปกป้องให้ปลอดภัยจากโรคร้ายต่างๆ ที่มารบกวน กล่าวคือสามารถตัดใจจากการประทุษร้ายทางกาย วาจา และใจได้เด็ดขาด และมีกำลังใจที่อาจหาญ ร่าเริง และมุ่งมั่นที่จะทำความดีให้เต็มที่ทุกครั้งเมื่อมีโอกาส จนเกิดเป็นนิสัยที่ดีประจำตัว ดังที่ พระภควาณาวิริยคุณ (2546: 188-189) กล่าวว่า การปลูกฝังสัมมาทิฐิให้แก่ลูก ๆ นั้น เป็นหน้าที่รับผิดชอบสำคัญยิ่งของพ่อแม่ทุกคน มิใช่ปล่อยให้เป็นการละเลยของผู้อื่น หรือพี่เลี้ยง แม้ครูอาจารย์ที่โรงเรียนของลูก ผู้เป็นพ่อแม่พึงตระหนักเสมอว่า ตนมีลูกเพียงสองสามคน ถ้ายังไม่สามารถจะอบรมป้อนนิสัยลูกให้เป็นคนดีมีสัมมาทิฐิได้แล้ว จะหวังให้ครูอาจารย์ที่โรงเรียนของลูก ซึ่งต้องดูแลรับผิดชอบเด็กนักเรียนเป็นจำนวนมาก สามารถทำหน้าที่อบรมนิสัยเด็ก ๆ ได้ดีกว่าผู้เป็นพ่อแม่ของเด็กได้อย่างไร ดังนั้น ผู้เป็นพ่อแม่จะต้องได้รับการปลูกฝังอบรมให้เข้าใจว่าตนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมผู้คนให้ไปสวรรค์ หรือผลักดันให้ไปลงนรก นั่นคือ ลูกจะเป็นสัมมาทิฐิ หรือมิจฉาทิฐิ ล้วนขึ้นอยู่กับการทำหน้าที่ และการทำตัวเป็นตัวอย่างของผู้เป็นพ่อแม่เป็นสำคัญ ดังนั้น การส่งเสริมนักเรียนในความเป็นพุทธมามกะของผู้ปกครองมาก จึงทำให้นักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา

2.5 ลักษณะทางกายภาพภายในโรงเรียน เป็นปัจจัยอันดับที่ห้าที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การมีลักษณะทางกายภาพภายในโรงเรียนดี ทำให้นักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา เป็นอันดับที่ห้าซึ่งเป็นอันดับสุดท้าย ทั้งนี้เพราะ โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย มีสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อย่างดี จึงช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการ

เรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพได้ อาคารเรียนเป็นอาคารคอนกรีตสี่ชั้น 2 ชั้น จำนวน 6 หลังเรียงแถวเป็นแนวเดียวกัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้ อาคาร 1 ชั้นล่างเป็นสำนักงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม และห้องพักพระอาจารย์ เป็นที่ติดต่อขอรับตำราเรียน เอกสารประกอบการเรียน ติดต่อสอบถามและส่งการบ้าน ชั้นบน เป็นห้องอบรมคอมพิวเตอร์ ห้องถ่ายทำรายการออกทางโทรทัศน์ช่องดีเอ็มซี และสำนักงานของแผนกต่าง ๆ อาคาร 2 เป็นอาคารเอนกประสงค์ ชั้นล่างเป็นโถงกว้าง ชั้นบนเป็นห้องขนาดใหญ่ติดเครื่องปรับอากาศ ใช้เป็นห้องปฏิบัติธรรม ประชุม อบรม หรือประกอบพิธีกรรม เช่น พิธีไหว้ครู เป็นต้น อาคาร 3-5 เป็นอาคารเรียน มีห้องเรียนขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ภายในห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก อุณหภูมิพอเหมาะ แสงสว่างเพียงพอ มีความสะอาด และจัดวางโต๊ะเก้าอี้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ปราศจากเสียงรบกวน และกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ มีการจัดตกแต่ง และแสดงป้ายนิเทศที่แจ้งข้อมูลประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ด้านสื่อการเรียนการสอน มีตำรา และเอกสารประกอบการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาอย่างเพียงพอ และเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นอย่างดี กล่าวคือ มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย มีคุณภาพ พร้อมใช้งาน และมีปริมาณเพียงพอกับจำนวนนักเรียน และอาคาร 6 เป็นศูนย์วิทยบริการ (ห้องสมุด) มีการให้บริการห้องสมุดที่มีหนังสือ และสื่อการเรียนรู้อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรธรรมศึกษา เพื่อการค้นคว้าอย่างเพียงพอ โดยพื้นที่รอบอาคารทั้ง 6 หลัง แวดล้อมด้วยต้นไม้และสวนหย่อม ส่วนบริเวณระหว่างอาคาร มีการจัดวางที่นั่งใต้ต้นไม้ ซึ่งเหมาะสำหรับการอ่านหนังสือ ดังที่ สมศักดิ์ บุญปุ (2547: 348-349) ได้กล่าวถึงการจัดสภาพของสถานศึกษาที่สนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตามหลักพุทธธรรม และส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาชีวิตไว้ว่า สถานศึกษาควรจัดอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม ห้องเรียน และแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาศีล สมาธิ และปัญญา เช่น มีศาลาพระพุทธรูปเด่นเหมาะสมที่จะชวนให้ระลึกถึงพระรัตนตรัยอยู่เสมอ มีมุมหรือห้องให้ศึกษาพุทธธรรม บริหารจิต เจริญภาวนาอย่างเหมาะสม หรือมากพอที่จะบริการผู้เรียน มีการตกแต่งบริเวณให้เป็นธรรมชาติหรือใกล้ชิดธรรมชาติ ชวนให้มีใจสงบ และส่งเสริมปัญญา เช่น ร่มรื่น มีป้ายนิเทศ ป้ายคุณธรรม คุณแลเสียงต่าง ๆ มิให้อีกที่ก ถ้าเปิดเพลงกระจายเสียงก็พิถีพิถันเลือกเพลงที่ส่งเสริมสมาธิ ประเทืองปัญญา เป็นต้น ดังนั้น การมีลักษณะทางกายภาพภายในโรงเรียนที่ดี จึงทำให้นักเรียนมีเจตคติทางบวกต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้บริหาร คณะพระอาจารย์ผู้สอน เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการกำหนดนโยบายด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อให้สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน ดังนั้น คณะผู้บริหาร คณะพระอาจารย์ผู้สอน เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงควรพิจารณา และส่งเสริมปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ทั้ง 5 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจาก ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ การเลียนแบบพระสงฆ์ที่ศรัทธา ลักษณะทางกายภาพภายในวัด แรงจูงใจในการสมัครเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา การส่งเสริมนักเรียนในความเป็นพุทธมามกะของผู้ปกครอง และลักษณะทางกายภาพภายในโรงเรียน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั่วไป ดังต่อไปนี้

1.1 คณะผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนพระสงฆ์ในความปกครองให้สามารถศึกษาเล่าเรียนทั้งภาคปริยัติ และปฏิบัติ เพื่อพัฒนาความรู้ควบคู่ศีลาจารวัตรของพระสงฆ์ให้ถึงพร้อมบริบูรณ์ด้วยศีล สมานี ปัญญา ซึ่งจะเป็นที่ตั้งแห่งศรัทธา และเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนที่ดีงามของสาธุชนทั้งมวล

1.2 ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในวัด ให้สะอาด ร่มรื่น สงบ มีการบริหารจัดการระบบสาธารณูปโภค ตลอดจนระบบสุขภาพ ให้เพียงพอกับสาธุชนผู้มาวัด

1.3 ควรมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรธรรมศึกษาผ่านทางวิทยุ โทรทัศน์ และเทคโนโลยีสารสนเทศในรูปแบบ

ต่าง ๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการสมัครเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา

1.4 พ่อแม่ หรือผู้ปกครองที่ใกล้ชิดกับนักเรียน ควรเป็นแบบอย่างชาวพุทธที่ดี และสนับสนุนให้นักเรียนได้ประพฤติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้วยการให้ทาน รักษาศีล และเจริญสมาธิ

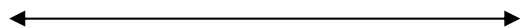
1.5 มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เหมาะสมกับบรรยากาศการเรียนการสอนทางพระพุทธศาสนา ด้วยการจัดตกแต่งภายในห้องเรียน และบริเวณรอบโรงเรียน ด้วยป้ายนิเทศที่ให้ความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาซึ่งจะช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้ รวมทั้งมีการให้บริการห้องสมุดที่มีหนังสือ และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรธรรมศึกษา เพื่อการศึกษาค้นคว้าอย่างเพียงพอ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรอื่น ๆ เช่น หลักสูตรพระไตรปิฎกศึกษา หลักสูตรอภิธรรมศึกษา เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาของผู้เรียนในกลุ่มอื่น ๆ เช่น ผู้ต้องขังในทัณฑสถาน พนักงานบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) เป็นต้น

2.3 ควรนำปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษาทั้ง 3 ปัจจัย ได้แก่ การเลียนแบบพระสงฆ์ที่ศรัทธา แรงจูงใจในการสมัครเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา และการส่งเสริมนักเรียนในความเป็นพุทธมามกะของผู้ปกครอง ไปพัฒนาเป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้เทคนิคทางจิตวิทยาเพื่อพัฒนาเจตคติต่อการเรียนในหลักสูตรธรรมศึกษา เช่น กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เทคนิคแม่แบบ บทบาทสมมติ การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา. (2550). **ธรรมศึกษาชั้นตรีฉบับปรับปรุงใหม่ที่ประกาศใช้ปัจจุบัน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมฯ.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2550). **จิตวิทยาศัพท**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เดิมศักดิ์ คทวณิช. (2549, มกราคม-ธันวาคม). ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. **วิชาการศึกษาศาสตร์**. 7(1-3) : 56.
- นฤพล จอมพลาพล. (2546). **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจเยาวชนที่เข้ารับการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน : ศึกษากรณีวัดพระธรรมกาย จังหวัดปทุมธานี**. ภาคนิพนธ์ ศป.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- นิดดา หงส์วิวัฒน์. (2542). **สอนลูกให้กตัญญู**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : แสงแดด.
- ณพรัตน์ ไกรขรรค์. (2545). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามาบรรพชาอุปสมบท: ศึกษาเฉพาะกรณี พระนิสิตนักศึกษา ชั้นปีที่ 1-4 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย**. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารองค์การ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก. ถ่ายเอกสาร.
- ณุกูล ยิ้มศิริ. (2546). **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่น ในสถาบันการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิพาพร สุจारी. (2551, พฤษภาคม-สิงหาคม). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ และรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 2(2): 133.
- เบ็ญจวรรณ เหมือนสุวรรณ. (2547). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเล่นเปียโนให้ได้เกณฑ์มาตรฐาน ชั้นสูงของผู้เรียนเปียโนในสถาบันดนตรีเอกชน กรุงเทพมหานคร**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปียาภรณ์ ครองจันทร์. (2546). **ปัจจัยส่วนบุคคลและบรรยากาศองค์การที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง**. สืบค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2552, จาก <http://www.thaihrhub.com/index.php/archives/research-view/research-515/>
- ผกาภาค กมลพรวิจิตร; วิภาดา ท้าวประยูร; และมนู วาทีสุนทร. (2552). **การศึกษาเรื่องบทบาทและความสัมพันธ์ของวัดและพระสงฆ์กับผู้สูงอายุไทย**. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2552, จาก <http://www.hp.anamai.moph.go.th/brain/temp1.doc>
- พระครูปลัดเมธาวัง (พงษ์ ธนियो). (2551, 15 กรกฎาคม). สัมภาษณ์โดย ว่าที่ร้อยตรี ประพนธ์ ชูจำปา ที่สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2544). **ธรรมกับการศึกษาพัฒนาชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.
- พระพรหมมุนี (จันท์ พรหมคุณุตโต). (2550, 16 ธันวาคม). **เด็กวัยรุ่นเรียนธรรมศึกษายอดเข้าสอบพุ่ง 1.6 ล้านคน**. ข่าวสด. สืบค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2551, จาก <http://www.matichon.co.th/khaosod/vi...MHhNaTB4Tmc9PQ==>
- พระภิกษุญาณวิริยคุณ (เผด็จ ทตฺตชีโว). (2545). **คัมภีร์ปฏิรูปมนุษย์**. พิมพ์ครั้งที่ 1. ปทุมธานี: มูลนิธิธรรมกาย.
- (2546). **เข้าไปอยู่ในใจ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. ปทุมธานี: ชมรมพุทธศาสตร์สากล ในอุปถัมภ์สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์.
- (2551ก). **ศรัทธา : รุ่งอรุณแห่งสันติภาพโลก**. พิมพ์ครั้งที่ 1. ปทุมธานี: กองวิชาการและแผนงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.
- (2551ข). **บ้าน วัด โรงเรียน : ต้นแบบฟื้นฟูศีลธรรมโลก**. พิมพ์ครั้งที่ 1. ปทุมธานี: กองวิชาการและแผนงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.
- พระมหาชัยนาท อรรคบุตร. (2542). **แรงจูงใจในการเข้าวัดของคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ: กรณีศึกษา วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารองค์การ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก. ถ่ายเอกสาร.

- พระมหานพพร อริยวาโณ (สีเนย์). (2551). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของพระนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारามเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร**. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาภักดี เกตุเรน. (2547). **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี**. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาสิทธิชัย ชาวเพชร. (2549). **ความพึงพอใจของผู้บริหารและพนักงานในกลุ่มเครือข่ายเจริญโภคภัณฑ์ที่มีต่อการบริหารการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาของวัดสุทัศน์เทพวราราม**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ศึกษาศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาสุข สุวีโร (มีนุช). (2539). **ความสนใจต่อการศึกษาพระปริยัติธรรมของพระสงฆ์: ศึกษากรณีพระนิสิต มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ ส.ม. (สังคมวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาสุชาติ ไหมอ่อน. (2550). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของพระนิสิต คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร**. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาสุวิทย์ วรสิทธิ์. (2551, 28 สิงหาคม). สัมภาษณ์โดย ว่าที่ร้อยตรี ประพนธ์ ชูจำปา ที่โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย.
- พระสุธีวรญาณ (ณรงค์ จิตตโสภโณ). (2541). **พุทธศาสตร์ปริทรรศน์: รวมผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภักธีรา รอดสการ. (2548). **องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อการแสดงเผยแพร่ นาฏศิลป์ ดนตรีของนักเรียนระดับชั้นกลาง และชั้นสูง วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย**. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2543). **การวัดด้านจิตพิสัย**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ส. ผ่องสวัสดิ์. (2549). **คัมภีร์ปฏิรูปมนุษย์ ภาคครอบครัวอบอุ่น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ชมรมพุทธศาสตร์สากล ในอุปถัมภ์สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์.
- สมคิด เหลาฉลาด. (2542). **ความเชื่อเรื่องบุญ และบาปกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ พช.ม. (พัฒนาชุมชน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุญโญ). (2550, 10 เมษายน). **หนุนเรียนธรรมศึกษาขัดเกลาจิตใจ**. เดลินิวส์. สืบค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2551, จาก <http://www.dmc.tv/pages/news/2007-04-1.html>
- สมศักดิ์ บุญปู. (2547). **พระสงฆ์กับการศึกษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง. (2550). **เรื่องสอบธรรมของสนามหลวง แผนกธรรม พ.ศ. 2550**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2545). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540**. กรุงเทพฯ: สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). **การประชุมทางวิชาการการวิจัยทางการศึกษา ครั้งที่ 11=The 11 th national symposium on education research 26-27 สิงหาคม 2548**. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานฯ.
- (2551). **บทบาทศาสนากับการปฏิรูปการศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2551, จาก http://www.thaiwisdom.org/p_religion/article_re/norm/article_rea2.htm
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2550). **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

- หรรษา เลหาเสรีกุล. (2537). **การเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์กับลักษณะทางพุทธศาสนาและทางพฤติกรรมศาสตร์ของนักเรียนวัยรุ่น**. ปริญญาโท วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อภิญา อิงอาจ. (2548, กรกฎาคม-ธันวาคม). "ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสถิติเบื้องต้น ของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ" *BU ACADEMIC REVIEW*. 4(2): 55.
- อรพันธุ์ ประสิทธิ์รัตน์. (2546, เมษายน). สภาพแวดล้อมการเรียนรู้. ใน **สารานุกรมศึกษาศาสตร์ฉบับเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ไนวโรกาสพระชนมายุ 4 รอบ วันที่ 2 เมษายน 2546. คณะกรรมการโครงการสารานุกรมศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 267-270. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรรณอลันซ์ เพชรทองคำ. (2551). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนในการใช้เวลาว่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Yamane Taro. (1967). *Statistic and Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.